

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Oslo, 23. september 2022

Uttalelse fra Utenriksdepartementet angående dokument 8:268 S (2021-2022) representantforslag fra representantene Guri Melby, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland og Sofie Høgestøl

Jeg viser til Dokument 8:268 S (2021-2022), hvor det foreslås at Stortinget skal be regjeringen om å fjerne det generelle unntaket for russiske fiskefartøy fra det norske havneforbudet, slik at det også inkluderer russiske fiskefartøy som er omfattet av SOLAS (Convention for the Safety of Life at Sea), MARPOL (International Convention for the Prevention of Pollution from Ships) eller Load Lines Convention.

Rådet for den europeiske union vedtok i forordnings form havneforbudet for russiske skip 8. april 2022, med virkning fra 17. april 2022. EUs medlemsstater må forholde seg til EUs forordning og den til enhver tid gjeldende fortolkningen av denne. Medlemsstatene gjennomfører ikke forordningen i nasjonal rett, den får direkte virkning der.

EUs sanksjoner får ikke direkte virkning i Norge, og Norge er heller ikke forpliktet til å slutte opp om EUs sanksjonsregelverk. Norske myndigheter må følgelig foreta en selvstendig vurdering av om EUs sanksjoner skal gjennomføres i norsk rett. Disse må vedtas i forskrifts form. Regjeringen har vært tydelig på at Norge står sammen med våre allierte om å støtte Ukraina og reagere kraftig mot Russland. Norge har derfor sluttet opp om EUs sanksjoner mot Russland, med enkelte nasjonale tilpasninger.

Tiltakene er en nødvendig reaksjon på Russlands brutale og uprovoserte angrepskrig mot Ukraina. Samtidig er det også avgjørende at Norge hegner om fiskerisamarbeidet med Russland i Barentshavet og slik legger til rette for bærekraftig forvaltning av de viktige fiskebestandene vi deler med Russland. Norge har en geografi som forutsetter felles forvaltning sammen med Russland av den viktige torskebestanden i Barentshavet.

Ved kongelig resolusjon av 29. april 2022 (Utenriksdepartementet) ble det norske havneforbudet vedtatt med virkning fra 8. mai 2022: fastsettelse av forskrift om endring i forskrift 15. august 2014 nr. 1075 om restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukrainas territorielle integritet, suverenitet, uavhengighet og stabilitet.

Forbudet mot havneanløp er inntatt i den norske forskriften, og gjelder blant annet for fartøy på 500 bruttotonn eller mer som seiler kommersielt i internasjonal fart. Forbudet er begrenset til Fastlands-Norge. Til forskjell fra EU har Norge gjort unntak for russiske fiskefartøy. Færøyene har også innført et unntak for fiskefartøy, med hensikt å opprettholde sitt bilaterale fiskerisamarbeid med Russland.

Representantforslaget innebærer at Stortinget ber regjeringen fjerne det generelle unntaket for russiske fiskefartøy fra det norske havneforbudet, slik at det også inkluderer russiske fiskefartøy som er omfattet av SOLAS (Convention for the Safety of Life at Sea), MARPOL (International Convention for the Prevention of Pollution from Ships) eller Lastelinjekonvensjonen (International Convention on Load Lines).

Regjeringens syn er at det generelle unntaket for fiskefartøy bør videreføres.

En bærekraftig forvaltning av den viktige torskebestanden i Barentshavet forutsetter at Norge og Russland samarbeider om dette. Barentshavet er et av verdens mest produktive havområder, og nord-øst-arktisk torsk regnes som verdens største torskebestand. Vi er helt avhengig av en havforvaltning i nordområdene som er langsiktig og bærekraftig. Det er en norsk kjerneinteresse at dette samarbeidet videreføres. Bare slik kan vi sørge for en bærekraftig forvaltning av felles bestander, og dermed beskytte det økosystemet disse er en del av.

Gjennom fiskerisamarbeidet har bestandene over lang tid blitt forvaltet bærekraftig og med gode resultater. Et element i dette er at mesteparten av fisket blir gjennomført i torskebestandens vestlige områder, for å unngå for mye fiske på små-fisk.

Spørsmålet om videreføring av fiskerisamarbeidet, spørsmålet om russiske fartøys fiske i havområder under norsk jurisdiksjon og spørsmålet om russiske fiskefartøys adgang til norske havner, er ulike spørsmål, men de henger likevel tett sammen. For å hegne om fiskerisamarbeidet er regjeringen tilbakeholden med å treffe beslutninger som kan rokke ved den bærekraftige forvaltningen og stabiliteten i nord.

Skulle Norge fjerne unntaket for russiske fiskefartøy fra det norske havneforbudet, vil fartøyene fortsatt ha rett til uskyldig gjennomfart i norsk sjøterritorium og til å oppholde seg i norske soner. Videre vil fiskefartøy som ikke er sertifisert etter relevante internasjonale konvensjoner fortsatt ha adgang til norske havner, som de også har i EU.

Det er ikke et spesifikt importforbud mot russisk fisk i EU. Det er det heller ikke i Norge. Medlemsstatene i EU kan gi særskilte tillatelser fra forbudet mot anløp av russiskflaggede fartøy som frakter fisk og andre matvarer. Etter det vi kjenner til gis det slike tillatelser. Statistikk fra Eurostat viser at EUs medlemsland har importert til sammen 101 000 tonn fisk fra Russland i første halvår 2022. Dette er en volumøkning fra samme periode i 2021 da EU importerte i overkant av 82 000 tonn fisk fra Russland. Det er dermed ikke det norske unntaket for fiskefartøy alene som bidrar til at russisk fisk kommer inn på det europeiske markedet.

Unntaket for russiske fiskefartøy fra havneforbudet innebærer ikke et unntak fra øvrige deler av sanksjonsregelverket, herunder forbudet mot å stille penger eller formuesgoder til rådighet for listeførte personer og enheter.

Endelig pekes det på at regjeringen har vært tydelig på at vi løpende vurderer havneforbudets innretning, herunder muligheten for å gjøre det gjeldende for russiske fiskefartøy dersom situasjonen krever det. Det er viktig at Norge ikke blir en frihavn for russiske fartøy som ikke kan anløpe annen europeisk havn. Vi har ingen indikasjoner på at dette er tilfellet i dag. Dette følger vi nøye med på.

Med vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt